

NAHLÍŽENÍ DO SOUDNÍCH SPISŮ

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

§ 44

- (1) Účastníci a jejich zástupci mají právo nahlížet do soudního spisu, s výjimkou protokolu o hlasování, a činit si z něho výpisy a opisy.
- (2) Každému, kdo na tom má právní zájem nebo kdo pro to má vážné důvody, předseda senátu na žádost povolí, aby nahlédl do spisu a aby si z něho učinil výpisy nebo opisy, ledaže jde o spis, o němž právní předpisy stanoví, že jeho obsah musí zůstat utajen.
- (3) Při povolování nahlížet do spisů je nutno učinit takové opatření, aby byla zachována tajnost utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem (*Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti*).
- (4) Odstavce 1 až 3 se použijí obdobně pro přehrávání záznamů, poskytování jejich kopií nebo pro jiné způsoby zachycení obsahu listiny.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Oddíl šestý: Nahlížení do spisů

§ 65

- (1) Obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci mají právo nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí. Totéž právo mají zákonní zástupci obviněného, poškozeného nebo zúčastněné osoby, jestliže tyto osoby jsou zbaveny způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jejich způsobilost k právním úkonům omezena. Jiné osoby tak mohou činit se souhlasem předsedy senátu a v přípravném řízení se souhlasem státního zástupce nebo policejního orgánu, jen pokud je toho třeba k uplatnění jejich práv.
- (2) V přípravném řízení může státní zástupce nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisů a spolu s tím ostatní práva uvedená v odstavci 1 ze závažných důvodů odepřít. Závažnost důvodů, ze kterých tato práva odepřel policejní orgán, je na žádost osoby, již se odepření týká, státní zástupce povinen urychleně přezkoumat. Tato práva nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spisy, a při sjednávání dohody o vině a trestu.
- (3) Tomu, kdo měl právo být úkonu přítomen, nemůže být odepřeno nahlédnutí do protokolu o takovém úkonu. Obviněnému a jeho obhájci nemůže být odepřeno nahlédnutí do usnesení o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1).

(4) Práva státních orgánů a národního člena *Eurojustu* nahlížet do spisů podle jiných zákonných předpisů nejsou ustanovením předchozích odstavců dotčena.

(5) Při povolování nahlížet do spisů je nutno učinit takové opatření, aby byla zachována tajnost utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem a údajů, na které se vztahuje státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti.

(6) Při nahlížení do spisů je nutno učinit taková opatření, aby nebyly zpřístupněny údaje, se kterými se podle § 55 odst. 1 písm. c) mohou seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení a úředníci Probační a mediační služby činní v dané věci. V případě žádosti osoby, proti níž se trestní řízení vede, o sdělení těchto údajů se užije § 55 odst. 1 písm. c) obdobně.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní **Nahlížení do spisu** **§ 45**

(1) Účastníci, jejich zástupci a osoby zúčastněné na řízení mají právo nahlížet do soudního spisu a jeho příloh, s výjimkou protokolu o hlasování, a pořizovat si z něj výpisy a opisy nebo žádat, aby mu byl takový výpis nebo opis vydán.

(2) Jiným osobám může povolit nahlédnutí předseda senátu, prokáží-li právní zájem nebo vážný důvod a není-li to v rozporu s právy nebo právem chráněnými zájmy některého z účastníků.

(3) Při předložení spisu správní orgán vždy označí ty části spisu, které obsahují utajované informace chráněné zvláštním zákonem (*Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*) nebo jiné skutečnosti chráněné podle zvláštních zákonů. Předseda senátu tyto části spisu vyloučí z nahlížení. To platí přiměřeně i o spisech soudu.

(4) Z nahlížení nelze vyloučit části spisu uvedené v odstavci 3, jimiž byl nebo bude prováděn důkaz soudem. Z nahlížení nelze dále vyloučit ani ty části spisu, do nichž měl účastník právo nahlížet v řízení před správním orgánem.

(5) Do částí spisu uvedených v odstavci 3, které podle odstavce 4 z nahlížení nebyly vyloučeny, smí nahlížet pouze účastník a jeho zástupce, popřípadě též osoba, která se prokáže osvědčením pro příslušný stupeň utajení projednávaných skutečností chráněných zvláštním zákonem (*Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*) prokáže-li na nahlížení právní zájem.

(6) Před nahlédnutím do spisu, který obsahuje informace uvedené v odstavci 3, poučí předseda senátu nahlízející osoby podle zvláštního zákona (§ 15 odst. 3 *zákona č. 148/1998 Sb.*) a o trestních následcích porušení tajnosti utajovaných informací. Podpisem protokolu o tomto poučení se poučené osoby stávají osobami určenými

v rozsahu potřeby k seznámení s utajovanou informací. Stejnopis protokolu po jeho vyhotovení zašle Národnímu bezpečnostnímu úřadu.

(7) Odstavce 1 až 6 platí přiměřeně pro přehrávání zvukových nebo zvukově obrazových záznamů (dále jen „záznam“) a poskytování jejich kopií nebo pro jiné způsoby zachycení obsahu listiny.

I N S T R U K C E

**Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001–Org,
vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy,
v platném znění**

§ 188

Nahlížení do spisů

(1) Nahlížet do spisů je možno, není-li stanoveno něco jiného, v místnostech soudu pod dohledem vedoucího soudní kanceláře nebo jiného pověřeného zaměstnance soudu. **Předseda soudu může stanovit, že nahlížení do spisu bude snímáno kamerovým systémem v souladu s příslušnými právními předpisy***.** Předseda senátu (samosoudce) může na žádost oprávněné osoby výjimečně, v odůvodněných případech rozhodnout, že k nahlížení do spisu dojde i mimo místnosti soudu. V takovém případě sám pověří dohledem konkrétního zaměstnance soudu. Pokud nahlížení do spisu zajišťuje dožádaný soud (§ 191) pověří dohledem předseda senátu (samosoudce) dožádaného soudu konkrétního zaměstnance tohoto soudu. **Předseda senátu (samosoudce) učiní vhodná opatření, aby byla zachována ochrana utajovaných informací, upravená zvláštním zákonem*.** Učiní též opatření, aby byl utajen obsah spisů o osvojení nezletilého a spisů týkajících se řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů nezletilého dítěte k jeho osvojení. V případě, že bylo rozhodnuto o utajení osvojení, učiní soud opatření k utajení osvojení a jeho okolností před rodinou původu osvojení, případně k utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení. O tom, že bylo do spisu nahlédnuto, pořídí vedoucí kanceláře nebo jiný pověřený zaměstnanec soudu záznam do spisu, v němž uvede označení účastníka nebo jeho zástupce, jakož i jiné osoby, má-li na tom právní zájem nebo jiné vážné důvody, a předseda senátu na žádost povolí, aby tato osoba nahlédla do spisu a aby si z něho učinila výpisy nebo opisy. Vedoucí kanceláře nebo jiný pověřený zaměstnanec soudu do záznamu uvede, kdo do spisu nahlédl, a zároveň i časový údaj o délce studia spisu; záznam opatří datem a svým podpisem. Záznam podepíše též osoba, která do spisu nahlížela.

(2) Požádá-li poškozený, svědek, zákonný zástupce, opatrovník, zmocněnec či důvěrník o ochranu osobních údajů dle zákona o obětech trestných činů, je třeba zajistit, aby z celého spisového materiálu při nahlížení do spisu nebyly zjistitelné údaje o jejich bydlišti, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání a dále o osobních, rodinných a majetkových poměrech poškozeného či svědka.

(3) Ustanovení odstavce 1 platí i pro znalce. Znalcům, kteří nemohou podat spolehlivý posudek bez prostudování spisu, může však předseda senátu (samosoudce) spisy půjčit mimo místnosti soudu.

(4) Ustanovení odstavce 1 se užije obdobně i na spisy uložené ve spisovně.

(5) Předseda senátu povolí studentu právnické fakulty vykonávajícímu praxi na soudu (§ 6a), aby nahlédl do spisu a aby si z něho učinil výpisy nebo opisy, ledaže jde o spis, o němž právní předpisy stanoví, že jeho obsah musí zůstat utajen, nebo o trestní spis obsahující osobní údaje předané jiným členským státem Evropské unie.

§ 189

Studium spisů z vědeckých (výzkumných) důvodů

(1) Studium spisů (včetně pořizování opisů, výpisů, fotokopí, příp. kopií důkazních prostředků jinými technickými pomůckami – fotoaparátem apod.) ve věcech pravomocně rozhodnutých soudy povoluje předseda soudu, který spravuje spisovnu, kde je spis uložen, na základě písemné žádosti, která musí být potvrzena (doporučena) organizací, pro kterou nebo v jejímž zájmu je studium prováděno. Pořizování opisů, výpisů, fotokopí, příp. kopií důkazních prostředků jinými technickými pomůckami podléhá zpoplatnění dle zákona o soudních poplatcích pouze za situace, kdy jsou tyto opisy, výpisy či fotokopie pořizovány soudem.

(2) Studium spisů uvedených v odstavci 1 povoluje soukromým osobám předseda krajského (městského) soudu v mimořádných případech. V případě pochybnosti si vyžádá stanovisko Ministerstva spravedlnosti.

§ 190

(1) Studium spisů se zásadně provádí ve vyhrazených prostorách soudu za přítomnosti vedoucího soudní kanceláře nebo jiného pověřeného zaměstnance.

(2) Účastníci řízení, jejich právní zástupci nebo osoby jimi zplnomocněné si mohou pořizovat kopie spisu či jeho částí svými technickými prostředky (např. fotoaparát) na své náklady za předpokladu, že nedojde k poškození spisu.

(3) Pověřený zaměstnanec pořídí záznam do spisu podle § 188 odst. 1.

§ 191

Zaslání spisů k nahlédnutí

Na odůvodněnou žádost lze se souhlasem předsedy senátu (samosoudce) zaslat spisy nebo jejich část k jinému soudu, aby tam do nich mohlo být nahlédnuto žadatelem. **Doklad o zaplacení soudního poplatku se připojí k žádosti o zaslání soudního spisu jinému soudu k nahlédnutí**.**

§ 192

Půjčování spisů

(1) Soudní spisy se půjčují na písemnou žádost s výjimkami uvedenými v odstavci 2 soudům a jiným justičním složkám, soudním komisařům, dále státnímu zastupitelství, orgánům policie a v odůvodněných případech též jiným státním orgánům (např. správcům daně). Spisy v pravomocně skončených věcech lze na žádost zapůjčit též České advokátní komoře a Exekutorské komoře České republiky za účelem konání advokátních, resp. exekutorských zkoušek s tím, že příslušná komora je v takovém případě povinna zajistit dodržení ustanovení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“). Při půjčení spisu se učiní vhodná opatření, aby byla zajištěna ochrana utajovaných informací.

(2) Spisy v trestních věcech mohou být půjčeny toliko soudu, jiným justičním složkám, soudním komisařům, státnímu zastupitelství, ministerstvu, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, orgánům policie; jen ve výjimečných, zvláště odůvodněných případech, mohou být půjčeny též jiným orgánům (např. obecním úřadům nebo zvláštním orgánům obcí, příp. jiným státním orgánům k účelu řízení o přestupku).

(3) Spisy jiných soudů mohou být půjčeny jen tehdy, tvoří-li přílohu zapůjčovaného spisu.

(4) O půjčení spisů, i když jsou uloženy ve spisovně, rozhoduje předseda senátu (samosoudce). Nejde-li o půjčení spisů jiným soudům a jiným justičním složkám, státnímu zastupitelství, orgánům policie a v odůvodněných případech také jiným státním orgánům, rozhodne o půjčení trestních spisů předseda soudu. Půjčené spisy se zasílají poštou vždy doporučeně.

(5) Žádost o půjčení spisu se zařadí do vyžádaného spisu a tvoří jeho součást. K pokynu (referátu), na jehož podkladě bylo žádáno o zapůjčení spisu, se (do spisu, k němuž byl spis vyžádán) vyznačí datum, kdy vyžádaný spis došel soudu, který o zapůjčení žádal.

(6) Před půjčením spisu nebo jeho předložením vyššímu soudu (§ 184) přezkoumá vedoucí soudní kanceláře, zda spis je řádně uspořádán, a zda jsou v trestních věcech provedeny všechny neodkladné úkony vykonávacího řízení. Pokud takové neodkladné úkony dosud provedeny nebyly, předloží žádost předsedovi senátu k posouzení, zda je možno spis zapůjčit a pro potřeby dalšího řízení u procesního soudu si ponechat pouze jeho část nebo fotokopii nezbytné části.

(7) Žádosti o zapůjčení spisu je nutno vyhovět do pěti pracovních dnů, v naléhavých případech pak neprodleně. Nevyhovět žádosti o zapůjčení spisu může vedoucí soudní kanceláře jen tehdy, pokud se spis u soudu nenachází. V tomto případě ve své odpovědi přesně uvede označení orgánu a jeho spisovou značku, ke které byl spis zapůjčen. Jiné důvody odmítnutí musí být podle povahy věci podepsány příslušným předsedou senátu (samosoudcem) nebo předsedou soudu. Jde-li o naléhavou nebo opakovanou žádost, spojí se předseda senátu (samosoudce) telefonicky nebo jiným vhodným způsobem s žadatelem s cílem dospět k dohodě o zapůjčení spisu, jeho části nebo fotokopii ze spisu na dobu nezbytně nutnou (např. k provedení důkazu). Přípisy, kterými se odmítá zapůjčení spisu, musí být expedovány nejpozději do pěti pracovních dnů od doručení žádosti, v naléhavých případech pak neprodleně.

§ 192a

Zapůjčit trestní spis, který obsahuje osobní údaje předané do České republiky jiným členským státem Evropské unie nebo přidruženým státem, umožnit nahlížení do takového spisu nebo povolit jeho studium je možno pouze za podmínek uvedených v § 17 ZMJS. Stejně tak je třeba dodržet i další omezení, která byla stanovena jiným členským státem Evropské unie nebo přidruženým státem při předání osobních údajů do České republiky.

§ 192b

Odnášení spisů mimo budovu soudu

Spisy je zakázáno odnášet mimo budovu soudu bez souhlasu předsedy soudu (případně jím pověřeného místopředsedy). To neplatí, je-li spisu třeba k jednání mimo budovu soudu.

*Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

**Položka 30 sazebníku zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

***Zejména ustanovení § 16 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších změn a doplňků.

Vyhláška č. 37/1992 Sb.

Nahlížení do soudních spisů a do veřejných rejstříků právnických a fyzických osob

§ 8

(1) Do soudního spisu nebo veřejných rejstříků právnických a fyzických osob lze u soudu nahlížet a pořizovat z nich opisy a výpisy podle zvláštního právního předpisu v úředních hodinách pod dozorem pověřeného zaměstnance soudu. Místnosti k tomu určené musí být zřetelně označeny a uvedeny na orientační tabuli soudu.

Pro nahlížení do soudního spisu je třeba předchozí objednání.

(2) Je-li součástí spisu zvukový nebo zvukově obrazový záznam (dále jen „záznam“), soud umožní jeho přehrání a pořízení jeho kopie za stejných podmínek jako v odstavci 1.

(3) Je-li spis veden v elektronické podobě (dále jen „elektronický spis“), soud postupuje obdobně.

Stanovisko Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 20. 2. 2001, čj. 44/2001-Org.

Kromě citovaných ustanovení občanského soudního řádku, trestního řádu, správního řádu a vnitřního a kancelářského řádu pro soudy je třeba při posuzování této problematiky postupovat v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Nabytím jeho účinnosti se silně omezila možnost povolování studia spisů nezúčastněným osobám. Každý spis, jak v civilním, tak trestním řízení, obsahuje takové osobní údaje subjektu, které vedou ke zjištění jeho identity, a proto povolování nahlížení do spisů novinářům by bylo v rozporu s uvedeným zákonem.